

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om beskyttelse af havmiljøet.
(Lovforslag nr. L 79. Fremsat 1/12 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Jytte Hilden (S):**

De tider er for længst forbi, hvor man kunne overlade til det britiske imperium at herske på de 7 have. Vand er blevet et internationalt anliggende.

Det foreliggende lovforslag om beskyttelse af havmiljøet har til formål at forebygge og forhindre forurening af havmiljøet, både af hensyn til mennesker og af hensyn til havet samt af hensyn til, at rekreative værdier kan skades. Dertil kommer, at olie og andre kemiske stoffer kan skade den retmæssige udnyttelse af havet.

Jeg finder det glædeligt, at vi på denne måde ønsker ikke blot at tænke på menneskers behov, men også at bevare naturen, om ikke intakt, så dog.

Det foreliggende lovforslag kunne godt kaldes en blandet vandhandel, idet det erstatter 3 andre love om havmiljø og overhovedet samler alle aspekter af havmiljøbeskyttelsesspørgsmålet. Miljøspørgsmål er globale spørgsmål, og ikke mindst havet bør vi værne om som dækkende 2/3 af Jorden. Hvad vi gør det ene sted, kan få skadevirkninger langt derfra.

Med vedtagelsen af dette lovforslag tilslutter Danmark sig samtidig den internationale MARPOL-konvention om forebyggelse af forurening fra skibe m.v. Konventionen er fra 1973 med en 1978-protokol om vedtagelse. Den er udarbejdet af FNs søfartsorganisation, IMCO.

Internationale aftaler på det område er vigtige. Vigtigt er det, at lovforslaget ikke alene taler om skibe og luftfartøjer, men også

tager off-shorevirksomhed med. Med Bra-voulykken for et par år siden ved Norge in mente er dette desværre nødvendigt.

De største problemer for havmiljøet er dog ikke så meget ulykker, som mange måske tror; de store problemer er de mange daglige transporter af bl.a. olie og kemikalier. Lovforslaget indeholder derfor bestemmelser om både olie og flydende stoffer, som transporteres i bulk, bestemmelser om beredskabet, affald, modtageanlæg i havnene, og her lægges der op til en klar ansvarsfordeling mellem stat og miljøstyrelse, kommunerne, amterne og havnene.

I bemærkningerne til § 17, som omhandler regler for klassifikation af stoffer, står der, at en lang række stoffer, som ikke på nuværende tidspunkt er kategoriseret som skadelige, må forventes med tiden at optages på denne liste. Der foregår allerede forskning på dette punkt. Måske vil der være brug for en yderligere intensiv indsats her og vedrørende andre havmiljøspørgsmål – dansk forskning eller international forskning.

Jeg har et spørgsmål til ministeren, som vedrører straffebestemmelserne. På baggrund af den megen tale om – hvad angår de miljøbestemmelser, vi har på land – at miljøbøder er alt for milde og opfordrer til misbrug, vil jeg godt spørge ministeren, om dette eventuelt også kunne komme til at gælde vedrørende havmiljø. Jeg skal derfor også bede om en redegørelse for praksis i havmiljøstraffesager, når loven har virket i et stykke tid, således at vi kan se, hvorvidt disse straffebestemmelser er tilstrækkelige til at hindre misbrug. Flere spørgsmål vil jeg eventuelt stille under selve udvalgsarbejdet.

For år tilbage smed vi bare væk, men væk er blevet væk. Vi har kun denne ene klode, og den bør vi passe på. Jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne anbefale det foreliggende lovforslag til beskyttelse af havmiljøet og for vores vedkommende tilsige en hurtig og velvillig behandling i udvalget.

Sønderby (V):

Vi har i mange år lukket øjnene for en tiltagende forurening af vore have. Vi har også ført en effektiv kampagne imod forurening af vore skove og natur, og igennem en effektiv oplysningskampagne er forureningen blevet begrænset meget. Venstre kan derfor

[Sønderby]

være enig i miljøministerens intentioner om at forebygge og forhindre forurening af havmiljøet, som lovforslaget omhandler.

Hele olieeftersøgningen og den stigende trafik på vore have har nødvendiggjort en sådan lov. Endelig har flere ulykker de senere år, bl.a. den store nede ved Bretagne, også vist behovet for at lave og opretholde et beredskab til indsats imod forurening på havet, på kyster og i havne. En ulykke af det omfang kan koste langt mere, end et beredskab koster. Vi har på finansloven afsat 26,4 mill. kr. til anlægsudgifter – til skibe beregnet til bekæmpelse af olieforureningen.

Forurening i almindelighed og olieforurening i særdeleshed er mange ting, og det kan skabe mange problemer både med hensyn til badegæster, turisme, fugledød, fiskedød og meget andet. I det område, jeg kommer fra nede ved den sønderjyske vestkyst, vil et olieudslip skabe meget store problemer i Vadehavet, idet en bekæmpelse dér er meget vanskelig og olie på digerne vil ødelægge græsveksten og dermed svække digerne alvorligt.

Men olie er ikke det eneste, der kan ødelægge havmiljøet. På et enkelt dige dernede samles der hvert år 40.000 flasker samt en mængde plaststoffer. Alt det må digegreverne sammen med digelavet samle op og fjerne. Det vil sige, de er Nordsøens renovationsmænd. Ifølge lov af 1923 er de pligtige at fjerne det. Vi vil gerne i udvalget se på denne urimelighed, at de skal ordne det, hvis der ikke med lovens ikrafttrædelse sker en ophævelse af denne ordning, så de kan undgå at betale alt det dér.

Generelt er vi for lovforslaget, men venstre vil i udvalget kigge på nogle ændringer. Ifølge kapitel 1, § 2, stk. 3, kan ministeren undtage lystfartøjer fra en del af bestemmelserne. Vi finder det urimeligt, at man ikke samtidig giver muligheder for at undtage eller i hvert fald gennemføre lempelser for fiskerskibene. Dette erhverv har i forvejen store omkostninger. Vi ser også gerne, at man ændrer § 12. Enhver fiskerkutter har en læsepumpe, hvor der i enkelte tilfælde kan blive iblandet meget store mængder olie. Overvågning og kontrol af dette samt separering vil økonomisk være en meget stor byrde. Også § 22 om kloakspildevand vil belaste kystfiskeriet hårdt, da det ofte sker inden for 12 sømiles grænsen, rejefiskeriet endda inden for

4 sømil. Endelig er der et problem med bifangst, som fiskerne heller ikke kan komme af med. Vi vil også gerne have kigget på § 23.

Nogle af disse problemer gælder også vore mindre fragtskibe under 499 BRT, som for en stor del sejler langs med vore kyster, og som heller ikke har de bedste økonomiske vilkår. Rent energimæssigt er disse fragtskibe meget ressourcevenlige, og en ombygning kan være vanskelig og bekostelig.

I bemærkningerne i lovforslaget står, at de nærmere bestemmelser vil blive drøftet med de pågældende myndigheder og organisationer, men det er vel ikke nok. Vi hæfter os også ved § 65, hvorefter ministeren i indtil 10 år kan undtage visse kategorier fra reglerne i § 5. Det vil vi også gerne snakke om.

De større skibe har i mange år levet med forureningsbestemmelser og også frivilligt pålagt sig restriktioner. Her kan § 46, stk. 1, nok give anledning til drøftelse i udvalget, bl.a. om, hvem der skal betale beredskabet og forebyggende udgifter i en faresituation, hvor der ikke har fundet olieforurening sted.

Endelig kan vi være betænkelige ved de urimelig mange bemyndigelser til ministeren, der ligger i lovforslaget. Det må vi også drøfte i udvalget.

I bemærkningerne til lovforslaget står, at forureningen af havmiljøet er et internationalt problem, og som sådant skal det også løses på internationalt plan. I § 64 står, at miljøministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det vil nok være på sin plads, at vi først tiltræder MARPOL-konventionen, når et vist antal lande har ratificeret den.

Udgifterne til beredskab og bekæmpelse og saneringsforanstaltninger skal efter handlinger deles mellem havnebestyrelsen, kommunalbestyrelsen, amtsrådet og staten. Hvordan, vil vi gerne spørge om i udvalget. Der står også noget om forsvarrets medvirken. Det må vi vel tilgodese med en ressourcetildeling til dette.

Venstre vil som sagt give lovforslaget en saglig og velvillig behandling. Et så digert værk kan vi ikke behandle dybtgående nok her, men vi vil i udvalget uddybe vore spørgsmål og vore betænkeligheder og vil også mene, at kommentarerne fra de side 16 nævnte organisationer må fremlægges i udvalget.

Ole Bernt Henriksen (KF):

På grund af det fremrykkede tidspunkt tror jeg, jeg vil nøjes med at sige, at vi ikke har store bemærkninger at gøre ud over, at der jo er nogen uenighed om fortolkningen af havretskonventionen, og at det er vores opfattelse, at tiltrædelse vel ikke haster mere, end at vi kan få disse fortolknings spørgsmål afklaret og også de økonomiske konsekvenser af gennemførelse af lovforslaget afklaret.

Med disse bemærkninger skal jeg love, at vi vil medvirke til en forsvarlig, men vistnok også lidt kritisk udvalgsbehandling af lovforslaget.

Thorndahl (FP):

Fremskridtspartiet vil gerne indledningsvis takke miljøministeren for lovforslaget, hvis intentioner og sigte vi kan tilslutte os, og som vi ser som en naturlig fortsættelse af miljøbeskyttelsesloven. Fremskridtspartiet finder det nødvendigt, at vi opmærksomt følger de utilsigtede bivirkninger af industrialiseringen og den økonomiske vækst og herunder specielt gennem lovgivning sikrer vort miljø.

Havmiljøet har som bekendt hidtil været sikret gennem flere mindre love, men dette lovforslag samler disse love – en forenklings, som vi helt kan tilslutte os. Samtidig sker der en udbygning af lovgivningsgrundlaget, der samtidig tilpasses det system og den opbygning, vi kender i miljøbeskyttelsesloven. Denne ændring og udbygning kan vi også principielt erklære os enige i.

Det er måske nok på sin plads at understrege, sådan som ministeren også gør det i sine bemærkninger, at olieforureningen fra skibe og platforme over en 5-årig periode fra 1973 til 1978 er blevet næsten halveret, hvormod den øvrige olieforurening nærmest har vist sig at være konstant og nu er ca. 2½ gang større end den samlede olieforurening fra skibene og platformene, som dette lovforslag handler om. Som det også fremgår af lovforslaget, er olieforureningen i hvert fald foreløbig det centrale forureningsproblem i denne sammenhæng, og på dette grundlag må man retfærdigvis erkende, at behovet for at udbygge lovgivningen reelt ikke er blevet øget i de seneste år, tværtimod.

Naturligvis har vi en række synspunkter omkring detailbestemmelserne i lovforslaget,

som vi vil se nøjere på i udvalget, og vi vil formentlig også udarbejde en række ændringsforslag på detailområderne.

Når vi nu har sagt alt det positive, vil jeg også tage et principielt problem op i denne forbindelse, hvor der er lejlighed til det. Det drejer sig om det betydelige antal bemyndigelser, som lovforslaget indeholder. De svarer til bemyndigelserne i miljøbeskyttelsesloven. Vi er meget betænkelige ved disse bemyndigelser. Betænkeligheden og modviljen er ikke rettet mod den nuværende miljøminister, og selv om vi ved, hvad vi har, og ikke ved, hvilken miljøminister vi får, er betænkeligheden heller ikke rettet mod de ministre, som måtte komme.

Hvis vi kunne være sikre på, at miljøministeriet som helhed loyalt ville arbejde inden for de intentioner og tilkendegivelser, der har været grundlaget for folketingets vedtagelse af den pågældende bemyndigelse, vil jeg da gerne for mit eget vedkommende sige, at jeg godt kan se det praktiske i, at vi i det meget komplicerede og indviklede moderne samfund gennemfører en stor del af lovgivningen på denne måde, nemlig som en rammelovgivning med vidtgående ministerbemyndigelser, der inden for enkelte områder kan normeres og detaljeres inden for den ramme, folketinget har lagt, og den hensigt, folketinget har haft. Men sådan foregår det efter min opfattelse i almindelighed ikke i praksis – heller ikke inden for dette ministeriums område.

Når der er sluppet en bemyndigelse igennem folketinget, er det min faste overbevisning – efter de 3 år, jeg har været medlem af tinget – at så går en række embedsmænd i gang med at finde ud af, hvordan man bedst kan omfortolke, presse og efter min opfattelse også misbruge denne bemyndigelse og derved bringe sig langt videre, end folketinget egentlig har besluttet. Hen ad vejen indfører man så en administrativ praksis, der klart går ud over det, der egentlig har været hensigten med bemyndigelsen. Når det så har været praktiseret nogle år, får vi som regel hen ad vejen en ajourføring af lovgivningen, som det hedder, hvor ministeren gør folketinget opmærksomt på, at den administrative praksis har fundet et leje – og det har alle indstillet sig på – som ikke helt svarer til formuleringen i loven. Ministeren siger normalt: når nu praksis har fundet dette leje,

[Thorndahl]

må vi hellere få lovgivningen indrettet, så den passer til praksis, sådan at der er overensstemmelse.

På den måde overføres efter min opfattelse en betydelig del af den lovgivende magt fra dette folketing til den udøvende magt gennem en efter min opfattelse forfatningsstridig udnyttelse af bemyndigelserne. Det er sket gennem de senere år. Det er en fremgangsmåde, som betyder, at vi i bred almindelighed bliver nødt til – og det kan så beklages – at gå imod bemyndigelsesbestemmelser. Det gælder også denne lovgivning.

Jeg vil nævne en enkelt detalje. I § 57 siger ministeren, at tilladelser efter loven til enhver tid erstatningsfrit kan ophæves. Det, som jeg synes virker urimeligt, er, at en afgørelse – i hvert fald sådan som jeg har læst lovforslaget – ikke kan ankes. Hvis det virkelig har været ministerens hensigt, tror jeg, man skal ændre det. Man kan f. eks. lave en bestemmelse som den, man har i miljøbeskyttelseslovens § 25, hvor der er en ankemulighed. Når man konkret kan se, at der foregår en udledning eller en dumpning, der er miljømæssigt uforsvarlig, så kan den pågældende anke afgørelsen, således at man får sagen bedømt. Man kan også indføje nogle tidsfrister i tilladelserne efter denne lov, således at man inden for en given tidsfrist kan regne med at man kan komme af med affaldet, sådan som det er fastlagt i tilladelsesvilkårene. Hvis man så ud fra en anden betragtning, ud fra et overordnet hensyn, ønsker at tilbagekalde tilladelsen, må det ske mod erstatning. Jeg vil altså mene, at enten må der være en ankeadgang for en afgørelse efter § 57, eller også må tilladelserne, sådan som vi har det i råstoflovgivningen, være tidsbestemte, og hvis man vil fjerne dem, før tilladelsen er udløbet, må det ske mod erstatning.

Margrete Auken (SF):

Jeg kan fuldstændig tilslutte mig fru Jytte Hildens skildring af havenes betydning for os, og det er da glædeligt, at der omsider er ved at komme en mere samlet lovgivning på dette område, i betragtning af, at havene har været skraldespand for kulturen – både da det sikkert ikke gjorde så meget, og også i de senere mange år, hvor det har været utrolig belastende. Verdenshavene er engang blevet beskrevet således, at de mindede om et stort

badekar med slimede kanter. Det er ikke særlig rart at tænke på, når det er derfra, vores mest grundlæggende livsressourcer skal hentes, rent bortset fra hvad det betyder for miljø, for dyr, for rekreative områder osv. På den baggrund er det naturligvis kun til at blive glad over, at der kommer den lovgivning. Det er under alle omstændigheder skridt i den rigtige retning.

Jeg synes, det kan være svært, når man sidder med disse forslag, helt at overskue, hvilke konsekvenser de har, hvilke steder der er for lempelige regler, og hvordan man i øvrigt skal se på bestemmelserne, men det får vi lejlighed til i udvalget at stille spørgsmål om. Vi må naturligvis af samme grund forbeholde os vores generelle stilling, indtil vi har fået arbejdet foreslaget nøjere igennem ved hjælp af spørgsmål.

Vi vil gerne se på, hvordan lovgivningen forholder sig i forhold til international lovgivning. Jeg tænker her bl. a. på de muligheder, man har for sanktioner, når reglerne overtrædes internationalt. Jeg tænker på Østersøloven og Østersøkonventionen, hvad det betyder, at Tyskland endnu ikke har tiltrådt Østersøkonventionen. Det er ejendommeligt – i betragtning af, at det er vores EF-partner – at Tyskland mig bekendt er det eneste land, der ikke har villet være med. Nogle af disse ting skal i hvert fald snakkes igennem, så vi kan se, om reglerne overhovedet får den tilstræbte betydning, så vi ikke pludselig binder os med en lovgivning på området i stedet for at holde det åbent.

Det kan også være svært at se, hvem loven omfatter. Nu har jeg fået forklaret, at det blot er mig, der havde læst dårligt indenad på § 2, stk. 1. Der står stadig væk ikke noget om danske skibe på udenlandsk territorium dér. Det er muligvis en fejl, men bestemmelsen er lidt kantet formuleret. Det vil være godt lige at få de ting præciseret.

Derudover synes jeg, det er vigtigt at få drøftet beredskabet i tilfælde af ulykker godt igennem. Erindrende en debat forleden dag kan man jo have sine betænkeligheder ved beredskab over for så katastrofale ting, som foregår. Da vi ikke kan få gennemført den lodstvang, som vi i socialistisk folkeparti meget gerne så gennemført, var det meget rart at vide sikkert, hvad man egentlig gør, når disse meget omfattende katastrofer sker.

[Margrete Auken]

Jeg er meget glad for, at vi får socialdemokratisk støtte, når det drejer sig om at se på bødebestemmelserne, således at vi ikke havner i den meget lemfældige omgang med miljøloven, som vi oplever i forbindelse med den eksisterende lov. Der er i hvert fald ét punkt, hvor vi i SF er meget betænkelige, og det er, at man har gjort det dårligst tænkelige, hvad angik ankebestemmelserne, fordi man har hentet inspiration til ankebestemmelserne lige præcis det sted, hvor man ikke burde gøre det: i miljøbeskyttelsesloven. Selvfølgelig er det godt, at man kan anke, men når man laver en ankestyrelse, hvor man udelukkende anbringer den ene part og oven i købet den, om jeg så må sige, stærke part i denne sammenhæng, altså hvor man for nu at bruge et gammelt udtryk sætter ræven til at vogte gæs, så er det ikke på nogen måde betryggende, og jeg synes, at vi skal benytte denne lejlighed til ordentlig at få gennemdrøftet dette, jeg var lige ved at sige molboagtige i, at man totalt ødelægger en lov ved en så umulig ankeregel.

Her vil jeg lige nævne kynismen i forbindelse med digerne nede ved vores vadehav. Vadehavet er ikke omfattet af Ramsarkonventionen, og hvorfor er det ikke det? Ikke fordi det ikke er et værdifuldt område, men fordi det ikke kun er et værdifuldt område for naturen, men også for dansk landbrug. Jeg var derfor meget glad for at høre, at hr. Sønderby fra venstre var villig til at gå ind sammen med os andre i et arbejde for at sikre de naturområder, som i øjeblikket trues bl. a. af dansk landbrug. Det er altså først og fremmest disse ting, vi vil tage hårdt fat på i udvalget.

Bolvig (RV):

Det er en god lovgivning, som det radikale venstre gerne vil medvirke til at få gennemført. Et godt eksempel på internationalt samarbejde. I det hele taget er miljøspørgsmål særlig egnede til at samvirke internationalt om at få løst.

Men der er ét problem, som også fru Margrete Auken var inde på, nemlig sammensætningen af sagkyndige medlemmer ved behandling af klagesager. Det er udmærket, at arbejdsgiverforeninger og havnesammenslutninger er repræsenteret på linje med statens egne styrelser, men det er ikke nok. Når det

gælder beskyttelse af havmiljøet, er biologisk viden af afgørende betydning.

Det radikale venstre ønsker derfor, at der ved behandling af klagesager også skal være repræsentanter for de biologiske naturorganisationer til stede.

Ved at lytte til fru Jytte Hilden kunne jeg ikke få anden opfattelse, end at ministerens eget parti er enigt med det radikale venstre i, at det netop af hensyn til naturen er afgørende, at, skal vi sige forbrugerne af havet og havmiljøet også har repræsentanter til stede, når klagesager skal afgøres.

Ligesom fru Margrete Auken var også jeg overordentlig rørt over at høre på hr. Sønderby. Når hr. Sønderby taler om værdien af, at man beskytter de store fugleskarer i det følsomme vadehavsområde, kunne heller ikke jeg tage hr. Sønderbys ord for andet, end at venstre nu vil være med til at støtte de partier, som taler om, at de indgreb, vi i øvrigt gør i vadehavet, er helt ødelæggende for bl. a. fuglenes miljø.

Den største fare for havmiljøet i danske farvande er jo diskussionsløst et tankskibsforslis: et sådant vil forårsage helt uoverskuelige følger for hele havmiljøet og være ødelæggende for de tilgrænsende kystområder.

Vi har jo allerede i dag en uhyggeligt stor forurening i de indre danske farvande. Det kan vi se f. eks. på de danske bestande af sæler, idet sæler jo er kendt blandt alle biologer som værende en slags forureningsbarometer, og vi kan jo se, at næsten alle danske sælbestande lider af sygdomme, som er fremkaldt af en voldsom forurening af havmiljøet.

Den lovgivning, vi behandler i dag, formindsker desværre ikke risikoen for et forlis, hvorfor jeg vil tilskynde ministeren til at presse på for at få vedtaget en international konvention om lodstvang i særlig følsomme farvande.

Vil ministeren f. eks. overveje at tilbyde gratis lodsservice til alle skibe med særlig farlige laster, som passerer gennem de smalle danske internationale ruter?

Birgith Mogensen (CD):

På centrum-demokraternes folketingsgruppes vegne har jeg følgende bemærkninger til miljøministerens forslag til lov om beskyttelse af havmiljøet.

[Birgith Mogensen]

Loven skal, som det fremgår af det af ministeren fremlagte materiale, ses i sammenhæng med lovforslaget om skibes sikkerhed, og begge lovforslag er i øvrigt nødvendiggjort af Danmarks tiltrædelse af internationale aftaler om sikkerhedsforhold og bekæmpelse af havforurening, senest MARPOL-konventionen.

Centrum-demokraterne stiller sig i princippet positivt over for opfyldelsen af disse internationale forpligtelser, dog henviser jeg til de forbehold og vurderinger, som jeg fremkom med, da vi for nylig havde skibssikkerhedsloven til første behandling. Specielt er der anledning til at fremhæve to hovedsynspunkter.

Det er bekendt, at konventionen, når den bliver ratificeret og træder i kraft, vil betyde vanskeligheder for visse danske skibe, som er bestilt og bygget under de for bygningstilbuddet gældende forskrifter. Danmark bør derfor næppe fremme sagen med en sådan hast, at det bliver den danske ratifikation, der udløser konventionens ikrafttræden.

Endvidere gælder det for spørgsmålet om bekæmpelse af havforurening i lige grad, at uddannelsesniveaue i praksis er en helt dominerende sikkerhedsfaktor. Derfor bør der fortsat sættes på fremme af gennemførelse af konventionen om uddannelse af søfolk.

Et enkelt spørgsmål i nærværende lovforslag har været genstand for kritik i søfartskredse, nemlig spørgsmålet om, hvem der rettelig bør hæfte for udgifterne til sikringsaktiviteter i faresituationer fremkaldt ved hændelige begivenheder, og hvor skade rent faktisk ikke er sket. Typisk er en grundstødning i stormvejr uden udslip. Det må nærmere bedømmes i udvalget, hvorledes erstatningsansvaret rettelig bør formuleres. Lovforslagets § 46 synes i hvert fald både at være for vidtgående og at give anledning til fortolkningstvivl.

I øvrigt vil CD medvirke positivt med henblik på forslagens gennemførelse.

Waldorff (VS):

Den mest guddommelige paragraf i dette lovforslag er § 41, som siger, at ejere, brugere og førere af transportmidler og platforme straks skal melde sig til miljøministeren, hvis de laver en ulovlig dumpning eller afbrænding. Jeg vil foreslå, at man også satte en

sådan paragraf ind i den borgerlige straffelov; det ville gøre det hele meget enklere, hvis folk, når de havde begået et bræk i en vinhandel, selv henvendte sig til politiet for at gøre opmærksom på, hvad det var, de havde gjort.

Jeg mener faktisk, at det ikke er det rene skæg, når man laver en sådan paragraf, det udtrykker bl. a. det problem ved loven, at der er en lang række regler, som det i praksis vil være meget vanskeligt at få til at fungere som en effektiv beskyttelse af havmiljøet.

Det er svært at se, specielt fordi lovgivningen er så omfattende, hvor megen effekt den vil have i forhold til havforureningen. Det er klart, at der skal stilles en stribe af spørgsmål, bl. a. om, hvor meget den efter dette forslag tilladte olieforurening vil komme til at betyde. Men i det hele taget mener jeg, der er al mulig grund til at være nøjagtig lige så skeptisk over for effekten af denne lovgivning, som man skulle være over for miljøbeskyttelsesloven, således som vi har været hele tiden, og, som det er blevet bekræftet, var det med god grund.

Der er også delvis de samme problemer i dem. Ét af dem er § 29, som handler om, hvem der skal underrettes om de tilladelser, der er givet til dumpning og til afbrænding efter § 33. Underretning skal gives til ansøgere og til privatpersoner med væsentlige individuelle interesser i afgørelsen. Denne formulering har vi diskuteret temmelig mange gange. Umiddelbart kan man i hvert fald sige, at man med forslaget ikke ønsker, at der skal gives forskellige miljøorganisationer eller videnskabelige institutioner meddelelse om, hvilke tilladelser man har givet til dumpning. Det mener jeg måtte være det mindste, man kunne forlange, og jeg vil direkte spørge miljøministeren, hvad der er begrundelsen for, at man ikke i § 29 kan fastsætte, at også de videnskabelige institutioner, som har begreb om disse ting, og som kan vurdere en stribe af konsekvenserne af dumpning, automatisk kan blive underrettet på linje med ansøgere og, som der står her, privatpersoner med væsentlig individuel interesse.

Den anden ting, som også har været nævnt, er miljøankenævnet, altså klagemuligheden overhovedet, og det er igen den samme personkreds. Hvem kan egentlig anses for at være privatpersoner med klageadgang med væsentlig individuel interesse i tilfælde

[Waldorff]

af, at man meddeler Risø tilladelse til at dumpe radioaktivt affald ved Azorerne? Eller spurgt på en anden måde: man skal foretage en annoncering således, at privatpersoner med væsentlig individuel interesse kan finde ud af, at dumpningen finder sted – hvem er det, og hvor foretager man en sådan annoncering?

Jeg mener selvfølgelig, at pointen i dette her er, at der ikke er nogen, der vil kunne klage over en sådan afgørelse, og det gør det i hvert fald helt nødvendigt, at miljøorganisationer bliver klageberettigede, når det gælder sådanne tilladelser til dumpning og afbrænding.

I øvrigt mener jeg, det virker groft, når man gang på gang afviser forslag om at nedlægge miljøankenævnet og forslag om, hvis man ikke vil nedlægge miljøankenævnet, så i hvert fald at ændre dets sammensætning. Man afviser sådanne forslag gang på gang, som det er sket i de senere år, med henvisning til, at det er noget, man skal diskutere i forbindelse med den revision af miljøloven, som kommer næste år, samtidig med at man på stadig flere områder giver miljøankenævnet en fastslået status og udvider dets kompetence. Det er i hvert fald uacceptabelt for os.

Det sidste, jeg skal sige, omhandler også en gammel diskussion, nemlig strafferammen i loven. Man opererer stadig væk med, at der i værste tilfælde, hvor der er risiko for at slå i tusindvis af dyr og måske også mennesker ihjel på grund af uforsvarlig omgang med dumpninger eller med forureninger af havmiljø, maksimalt gives fængselsstraf på ét år. Det vil give nøjagtigt den samme virkning, som vi har set af miljøbeskyttelsesloven, nemlig at man kun får småbøder, uanset hvor grove forbrydelser man begår.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med miljøministeren i det vigtige i at værne og beskytte såvel naturen på land som den del af naturen, havet og havmiljøet udgør.

Adskillige olieforureningsulykker viser jo, hvor nødvendigt det er, at vi både på nationalt og på internationalt plan gør noget ved problemerne. Det samme kan siges, når det drejer sig om udtømmning af forskellige flydende stoffer, udledning af kloakspildevand,

dumpning og andet affald i øvrigt, som havner i havet.

Hvad angår beredskabet, som der også er talt om i lovforslaget, er der en lang række spørgsmål vedrørende kommunernes og amtens forpligtelser, som vi vil se nærmere på i udvalget, og vi vil tilsige et positivt udvalgsarbejde.

Flygaard (DR):

Retsforbundet ser velvilligt på det foreliggende lovforslag og deler den opfattelse, som kommer til udtryk også i ministerens skriftlige fremsættelse. Vi deler også den opfattelse, at der må et forøget globalt samarbejde til, hvis man skal have en mere effektiv forebyggelse og bekæmpelse af forurening af havene.

Vi hilser også med tilfredshed, at der i lovforslaget er indeholdt en skærpelse i forhold til den hidtil gældende lovgivning og dermed en væsentlig forbedret beskyttelse af havmiljøet.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning med hensyn til bemyndigelser, at det nok er rigtigt, at vi her har et område, hvor bemyndigelser ikke kan undgås, men på den anden side må man ud fra et lovgivningsmæssigt synspunkt også være opmærksom på, at disse bemyndigelser ikke går længere og bliver brugt i et større omfang, end, skal vi sige rent tekniske forhold tilsiger, således at man ikke ad bemyndigelsesvejen får mulighed for at administrere loven i en anden ånd end den, som flertallet i Folketinget måtte give udtryk for.

Ministeren siger til sidst i sine bemærkninger, at skal havet, kysterne og strandene kunne benyttes til erhvervsmæssige og rekreative formål, må en fortsat udbygning af de internationale regler være en helt afgørende faktor i en dansk havmiljøpolitik. Det er udtryk for en tankegang, der er sammenfaldende med den opfattelse, som Retsforbundet har.

På denne baggrund skal jeg tilsige lovforslaget en velvillig og hurtig udvalgsbehandling.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg er jo i den gunstige situation, at jeg kan takke alle ordførere for en positiv holdning, i hvert fald for så vidt angår hovedindholdet og intentionerne i lovforslaget. Jeg er

[Miljøministeren]

enig med de ordførere, som har sagt, at det kan blive nødvendigt med en noget dybtgående behandling i udvalget af enkeltheder, for lovforslaget er et digert værk, og der er mange vanskelige problemer, som bør drøftes og belyses grundigt, og som jeg naturligvis er helt parat til at komme til samråd i udvalget om.

Flere ordførere har nævnt spørgsmålet om den megen bemyndigelse, der er indeholdt i lovforslaget. Jeg er enig i, at man selvfølgelig ikke bør lovgive via bemyndigelse, i den forstand at man ikke må administrere på anden måde end i overensstemmelse med det, der har været intentionen i lovgivningen. Hvis man kan påvise, som hr. Thorndahl hævdede at man kunne, at man ligefrem ændrede lovgivningens indhold ved administrationen af bemyndigelsesbestemmelser, er jeg da helt enig med hr. Thorndahl i, at man bør være forsigtig. Men nu forstod jeg – og det takker jeg selvfølgelig for. – at hr. Thorndahl mente, at det hverken var den nuværende miljøminister eller den eventuelt efterfølgende, som ville misbruge bemyndigelsen.

Men derimod vil jeg selvfølgelig ikke takke ham for, at han mener, det vil være embedsmændene, der vil gøre det, for så er der jo også lidt i vejen med politikerne, hvis de ikke passer på, at det ikke sker; nu tror jeg ikke, at embedsmændene på nogen måde vil gøre noget sådant. Men i hvert fald er det sådan, at hvis man først kommer så langt, som hr. Thorndahl beskrev det, at man derefter skal revidere lovgivningen, og man så føler, at man er blevet tvunget ind i at lave en ny lov i overensstemmelse med den måde, man har administreret bemyndigelsen på, er det jo op til os at tage stilling til, om vi vil ændre lovgivningen i den retning. Det kan ikke være en selvstændig årsag til fornyet lovgivning, at man har administreret imod en hidtidig lov. Der kan derimod naturligvis være reelle grunde til, at man finder ud af, at man bør ændre lovgivningen efter at have fået noget erfaring fra lovgivningens praktiske administration.

Hvad angår miljøankenævnet og dets sammensætning, har jeg ved flere lejligheder – og det blev i øvrigt også nævnt af hr. Waldorff, men i påtaleform – gjort opmærksom på, at vi netop bør tage dette problem op, når vi skal revidere miljøloven. Jeg kan ikke se, at der er noget galt i, at vi hele tiden

fremhæver det, for da miljølovens ankenævns bestemmelser bliver brugt i en række love og altså også i denne, er det vigtigt at få lavet eventuelle vidtgående ændringer ved den revision, vi skal gennemføre. Det kan da meget vel være, at netop den omstændighed, at man bruger den samme instans i mange love, vil underbygge bl. a. hr. Waldorffs og andre ordføreres ønske om, at det skal være en videre kreds, der sidder i disse miljøankenævne. Og jeg vil gerne sige her, at jeg har meget stærkt på fornemmelsen, at det vil kunne underbygges, bl. a. fordi det netop bruges i så mange sammenhænge, at man må have større grupper ind som de kilder, fra hvilke man øser sagkundskaben, idet det jo er det, der er meningen med miljøankenævnets sammensætning.

Så var hr. Waldorff inde på nogle ganske konkrete spørgsmål. Jeg ved ikke, om hr. Waldorffs parti er repræsenteret i udvalget, men uanset om det skulle være tilfældet, vil jeg gerne svare på et par af spørgsmålene, da jeg også anser dem for lidt principielle. Hr. Waldorff sagde, at den mest guddommelige bestemmelse var § 41. Det er selvfølgelig rart at blive gjort næsten guddommelig, men jeg vil straks trække det ned på det menneskelige plan og sige, at det måske skyldes, at hr. Waldorff har læst det lidt hastigt, for hvis han læste bemærkningerne til lovforslaget, ville han se, at det ret klart fremgår, at der her er tale om, at man er i en nødsituation. Det er ikke sådan, at enhver forbryder vil kunne påberåbe sig, at der er ikke sket noget, fordi han har ikke indberettet sin forbrydelse. I dette tilfælde drejer det sig altså om, at man føler, man er nødt til at overtræde bestemmelserne, fordi man skal redde enten noget meget værdifuldt eller direkte menneskeliv, altså at man er i en nødsituation. Det er i den situation, at man ikke har haft til hensigt at overtræde loven, men har følt sig tvunget til det for at værne nogle vitale interesser, at man skal meddele det, og det ville jeg dog tro var en meget rimelig bestemmelse.

Angående § 29, som i øvrigt også den socialdemokratiske ordfører berørte, og som omhandler straffebestemmelserne og dens praksis, vil jeg sige, at jeg er helt indforstået med, sådan som fru Jytte Hilden foreslog det, at man efter at have set dette foregå i praksis i et vist, rimeligt stykke tid tager

[Miljøministeren]

spørgsmålet op til vurdering, om disse straffebestemmelser er tilstrækkelige, og om administrationen af dem også er sådan, som vi som lovgivere kunne ønske det.

I øvrigt vil jeg gerne slutte med endnu en gang at bekræfte, at jeg selvfølgelig er helt parat til at drøfte de nærmere enkeltheder under samråd i udvalget.

Thorndahl (FP):

Jeg er naturligvis meget taknemlig for, at ministeren opfatter begrænsningerne for anvendelse af lovgivningens bemyndigelser på nøjagtig samme måde, som jeg gør, og det forstod jeg, kort resumeret, går ud på, at man ikke bør, skal eller kan lovgive gennem anvendelse af bemyndigelserne. Det var sådan, jeg forstod ministeren.

Jeg kan i den forbindelse gøre opmærksom på, at jeg følger anvendelsen af disse bemyndigelser meget nøje og har gjort det gennem nogle år, og vi får helt givet lejlighed til at diskutere det i sammenhæng. Men da jeg har rejst spørgsmålet, fordi der var tid til det, i denne forbindelse, vil jeg lige nævne et enkelt eksempel fra ministerens nuværende område, nemlig § 34 i kommuneplanloven, som jeg har nævnt før. Den handler om ekspropriation, og man fastslår, at der kan eksproprieres af kommunalbestyrelserne, når ekspropriationen er af væsentlig betydning for lokalplanens gennemførelse. Da man behandlede det i folketingsudvalget, spurgte man naturligvis den daværende minister, om der hermed var tilsigtet nogen ændring i de ekspropriative beføjelser i forhold til gældende lovgivning, for der kan jo indbygges alt i et væsentlighedskriterium. Der fastslog ministeren, at der ikke var tale om nogen ændring i forhold til byplanlovens § 10, men alene tale om det, man kaldte en sproglig modernisering, og alligevel bliver der nu administrativt fremlagt en række lokalplaner med ekspropriative hensigter, som efter min opfattelse går langt videre end det, der var hensigten med denne sproglige modernisering, og sådan har man også fortolket det. Jeg kan nævne flere eksempler, men som jeg sagde før, kommer vi tilbage til det mere specielt senere.

Bolvig (RV):

Jeg spurgte i al fredsommelighed ministeren i mit første indlæg, hvad Danmark gør for at gennemføre en international konvention om lodstvang i følsomme internationale farvande.

Jeg spurgte også, om ministeren ville overveje at gennemføre en aftale om at kunne stille gratis lodser til rådighed for skibe, som krydser ned igennem de danske farvande, skibe, som har særlig følsomme laster. Endelig foreslog jeg, at det var rigtigt, at vi inddrog biologisk ekspertise som sagkyndige ved behandling af klagesager. Jeg synes ikke, det behøver at afvente en ændring af miljøbeskyttelsesloven, men ministeren vil måske hellere diskutere disse ting i udvalget.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg vil ikke sige, at jeg hellere vil diskutere disse spørgsmål i udvalget, men jeg tror, det er praksis, at man drøfter sådanne mere detaljerede problemer i udvalget.

Men hvad angår dette med ekspertisen i klagesager, mente jeg, jeg havde svaret på det generelt, nemlig at jeg mener, vi bør tage det op i forbindelse med revision af miljøloven.

Hvad angår lodstanken, beklager jeg, at jeg ikke svarede. Det er et spørgsmål, industriministeren og jeg er i fuld gang med at prøve at finde bedre løsninger på. Men det er noget kompliceret, som spørgeren også ved, fordi vi ikke uden videre kan påtvinge folk lods. Det kan være, at vi, som hr. Bolvig er inde på det, kan friste nogle, men det er dog ikke alle, ved vi, der lader sig friste, heller ikke, hvis de får tilbudt gratis assistance. Vi har altså nogle problemer, som vi er helt opmærksom på at man bør finde løsninger på, og vi arbejder netop på, at man internationalt godkender, at der bør være lodser, men det er jo ikke os, der bestemmer indholdet af konventionerne.

Til hr. Thorndahl vil jeg sige, at jeg er meget parat til i udvalget at drøfte konkrete eksempler, som skulle godtgøre hr. Thorndahls påstand.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om by- og landzoner.

(Lovforslag nr. L 86. Fremsat 14/12 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Svend Andersen (S):

Dette forslag til ændring af lov om by- og landzoner er en følge af den folketingsbeslutning, folketinget vedtog i 1978, og hvor miljøministeren blev pålagt at undersøge mulighederne for at fremme kommunernes indflydelse på zonelovsadministrationen.

Jeg kan da også på socialdemokratiets vegne tilslutte mig lovforslaget, der i sin enkelhed ligger inden for rammerne af den gældende planlægningslovgivning. Vi finder, det er helt i overensstemmelse med denne lovgivning og intentionerne i den, at kommunerne får overladt zonelovsadministrationen for landzoneområder, når der for disse områder foreligger godkendte lokalplaner, eller når zonelovsområder er planlagt efter en godkendt regionplan.

Vi er helt enige i, at lovforslaget alene drejer sig om kommuners indflydelse på udviklingen i landsbyerne, medens det åbne land ikke berøres af ændringen, og der sker således ingen afsvækkelse af beskyttelsen af det åbne land.

Det fremgår af bemærkningerne, at det meget store antal ankesager, der hidtil er blevet forelagt planstyrelsen – der er nævnt ca. 700 årlig – ikke forventes at ville falde ved, at vi herved overgiver kompetencen til kommunerne, og jeg har derfor med tilfredshed bemærket, at miljøministeren, der nu overgiver ankesagerne til miljøankenævnet, foranlediger, at miljøankenævnet ved behandling

af disse sager bliver udvidet med fire særlig sagkyndige medlemmer.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget.

Svend Erik Hovmand (V):

Ministeren indleder den skriftlige fremsættelse med følgende sætning:

»Forslaget opfylder den folketingsbeslutning om styrkelse af kommunernes selvbestemmelsesret over landsbyernes udvikling, som blev vedtaget i tinget den 31. maj 1978.«

Jeg skal ikke underkende, at man med en velvillig juridisk fortolkning kan skrive, som man gør, men jeg vil gerne sige, at forslaget i hvert fald ikke opfylder de intentioner, som forslagsstillerne havde med det forslag til folketingsbeslutning, som omtales. Det var som bekendt venstre, der fremsatte det forslag til folketingsbeslutning, som endte med at blive vedtaget med et meget, meget stort flertal i dette ting – jeg tror endda, alle partier stod bag.

Forslaget indeholdt to ting: for det første en styrkelse af kommunernes selvbestemmelsesret med hensyn til bebyggelse i landsbyer i landzonen, for det andet en passus om, at folk, der flytter ud i landsbyerne, skal respektere de naturlige erhverv. Den sidste del har vi endnu ikke set noget til, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge, hvornår vi kan forvente at også dette løfte opfyldes.

Hvad angår den anden del, dette med at styrke kommunernes selvbestemmelsesret, havde vi fra venstres side nogle intentioner om med beslutningsforslaget at give kommunerne fuld frihed til at godkende bebyggelser i landsbyer i landzone under respekt for den overordnede planlægning. Jeg skal ikke afvise, at der sker en lempelse i den retning, men den frihed, vi havde forestillet os, er der ikke tale om. Det er, som om miljøministeriet og planstyrelsen ikke rigtig har tillid til, at kommunerne ude omkring i landet er i stand til at administrere disse ting seriøst, og det beklager jeg.

Jeg er egentlig også lidt ked af, at der er en så upræcis omtale af, hvad man må, og hvad man ikke må, i spørgsmål om lokalplan i byzone, henholdsvis lokalplan i landzone.

Lovforslaget synes at være skrevet på melodien: kommunerne får frihed og selvstændighed til at gøre, som staten ønsker, især hvis den landsplanredegørelse, som vi skal